Nationalnyckelns första skalbaggsdel

Ehnström, B. & Holmer, M. 2007. Nationalnycklen till Sveriges flora och fauna. Skalbaggar: Långhorningar. – ArtDatabanken, SLU, Uppsala. ISBN 978-91-88506-62-7. Pris: 300 kr (för klotband).

Nu har den första skalbaggsdelen av Nationalnyckeln kommit. Det är i huvudsak en mycket fin bok, där Holmers fantastiska illustrationer av baggarna skiner emot en. Till detta finns text av Bengt Ehnström som baseras på långvarigt intresse och stor fälterfarnhet om hur dessa djur ser ut och hur de lever. De båda författarnas arbete verkar sålunda mycket bra och gediget, men man undrar lite över en del andra saker.

Bland illustrationerna finns några anmärkningsvärda magplask bland de bilder som är gjorda av andra illustratörer. Mest iögonenfallande är några målningar av träd, vars arttillhörighet är betydligt lättare att gissa utifrån vilka långhorningsarter som avbildas runt dem än hur själva träden ser ut. Några andra, mindre påtagliga exempel finns, bl.a. en gång av märgborre som ser konstig ut. Det känns lite märkligt med denna mycket låga lägstanivå när det övriga bildmaterialet är förstklassigt.

En mindre anmärkning som kan vara bra att känna till är att bilderna som avbildar baggarna i naturlig storlek är små. Det beror på att deras storlek beräknats som ett medeltal av max- och minmått. Det verkar vettigt ända tills man får veta att det bland långhorningarna sällsynt förekommer små svältfödda dvärgexemplar. Detta medeltal ligger därför betydligt under medianvärdet och bilderna underskattar således storleken av de flesta exemplar man hittar i naturen.

När det gäller texten så saknar jag starkt, i denna volym liksom i de tidigare, litteraturrefernser. Med sådana hade böckerna också gett en nyckel till vidare kunskapssökande om arternas biologi. Uppgifterna lär ha funnits mycket enkelt tillgängliga eftersom författarna måste utnyttja ett rikt utbud av litteratur för att skriva texten. Det finns t.o.m. en referenslista i slutet av boken och det hade varit så enkelt att med fotnotssiffror hänvisa dit. Men denna värdefulla information som författarna efter åratals kunskapsuppbyggnad sitter inne med verkar man ha valt att kasta bort. Referenserna skulle dessutom gett möjlighet att värdera det som skrivs om arterna. Nu vet man inte huruvida en uppgift baseras på gedigna studier, författarens egna observationer, bara är en avskrift av någon gammalt standardverk eller något annat. Istället har man satsat på extremt detaljerade uppgifter om klassificering och namnsättning. Referenser till var det gällande namnet publicerades finns t.ex. Sådan information är ren kuriosa om man inte jobbar rent vetenskapligt med systematik. Och den som gör det använder andra källor än nationalnyckeln.

Då det gäller namnsättningen hade det varit bättre att få veta vad valet av det vetenskapliga namnskicket grundas på. De nordiska långhorningarna har nämligen varit drabbade av kraftiga omkastningar i namnskick. Namnsättningen i denna bok ligger någonstans mellan den extremt nydanande och splittade namnsättningen i Fauna Ent Scand (1989) och den betydligt konservativare i Silfverbergs katalog (2005). Jag hoppas denna medelväg är något som valts för att den bygger på bra systematiska data och därför kommer att stå sig, och inte bara är “den senaste flugan”.

De taffliga illustrationerna av företeelser i naturen tillsammans med det uppenbara ointresset för att ge källor till arternas biologi ger känslan av att NN främst är ett verk för den som är intresserad av rent samlande eller av ett bildverk, medan organismernas roll i naturen är förhållandevis oviktigt. Eftersom jag känner till författarna vet jag att det inte gäller dem, utan det måste vara rent redaktionella missar.

Trots dessa anmärkningar kan jag rekommendera ett köp för den som vill kunna bestämma dessa djur och få veta en del om hur de lever. En klar förtjänst för det sistnämnda är det informativa schema i slutet av boken som visar vilken typ av ved (eller annat) olika långhorningar lever i. En prisvärd bok, som med liten ytterligare insats kunnat bli klart bättre!

Mats Jonsell